CZU: 657.63:351:336.13(478) **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.8363358**

AUDITUL INTERN ÎN SISTEMUL CONTROLULUI FINANCIAR DE STAT

ENACHI Marcela, *Doctorandă*
Universitatea de Stat din Moldova

BUZILĂ Liliana, *Doctorandă*
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract
INTERNAL AUDIT IN THE STATE FINANCIAL CONTROL SYSTEM
The internal public financial control is part of the public finance management system, which is to be correlated with the objectives of public administration reform, and its implementation aims to make managers responsible and to assist them in fulfilling the goals of the public entity. The implementation of internal public financial control in the Republic of Moldova was the result of the European integration process and the approval of the respective national legislation. Part of the process of exercising internal public control is the internal audit of public entities. It represents an independent and objective activity that provides managers with assurance and consulting in order to improve the activity of the public entity. The internal audit of public entities is intended to help the public entity achieve its objectives. Within it, the evaluation takes place through a systematic and methodical approach to the financial management and control system, as well as the formulation of recommendations to strengthen its effectiveness.
Key words: *internal public financial control, internal audit*
JEL*: Z38, D00.*

Introducere

În anul 2014 a fost semnat Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova [1], a cărui prevederi ale Capitolului VII, articolul 49 a prevăzut implementarea sistemului de control financiar public intern (CFPI) la nivel naţional în conformitate cu metodologiile şi standardele recunoscute la nivel internaţional, precum şi cu cele mai bune practici ale UE. [3]

În special, pot fi remarcate următoarele prevederi referitoare la autoritățile de stat și cele locale:

- Îmbunătățirea în continuare a sistemului de control intern (inclusiv funcția de audit intern independentă din punct de vedere funcțional) prin armonizarea cu standardele și metodologiile internaționale general acceptate, precum și cu bunele practici ale UE.
- Eficientizarea cooperării între actorii implicați în gestiunea și controlul financiar, auditul și inspecția cu actorii responsabili de buget, trezorerie și contabilitate.

Conceptul CFPI a fost elaborat de Comisia Europeană în scopul de a oferi un model pentru a asista autorităţile naţionale la remodelarea mediului de control intern propriu şi, în particular, pentru a actualiza sistemele de control în sectorul public [3].

Drept parte a CFPI este controlul intern, aspectele conceptuale de bază ale căruia sunt prezentate în prezentul articol.

Specificul controlului financiar în sectorul public. În Republica Moldova, activitățile de control financiar în sectorul public este reglementat prin *Legea privind controlul financiar public intern* [5].

Acest act legislativ definește activităţile de control drept „politici şi proceduri stabilite pentru abordarea riscurilor şi atingerea obiectivelor entităţii publice”.

De asemenea, legea menționată prezintă noțiunea de control financiar public intern ca „sistem general şi consolidat instituit în sectorul public, format din controlul intern managerial, auditul

intern şi armonizarea centralizată a acestora, având scopul de a promova gestionarea entităţilor publice conform principiilor bunei guvernări" [5].

Scopul de bază al CFPI constituie verificarea îndeplinirii condiţiilor utilizării fondurilor și resurselor alocate unei instituţii publice și creșterea transparenței activității acesteia [7].

După cum afirmă autorul Marina Cheleș, „odată implementat la nivelul întregului sector public, sistemul controlului financiar public intern asigură conducerea că obiectivele și prioritățile stabilite vor fi realizate respectând principiile economicității, eficienței și eficacității" [2].

CFPI, prin esență, este preventiv și are drept scop asigurarea utilizării sistemelor adecvate pentru a combaterea corupției și fraudei. Activitățile de control sunt desfășurate în toate procesele operaționale şi la toate nivelurile entității publice [2].

La fel, este de menționat, că CFPI conține trei elemente: managementul financiar și controlul; auditul intern și coordonarea, amortizarea centralizată [2].

Auditul ca parte a controlului financiar în sectorul public. În conformitate cu cele expuse anterior, precum și opinia expusă de colectivul de experți în frunte cu Daria ROTARU, auditul este parte componentă a CFPI (Figura 1).

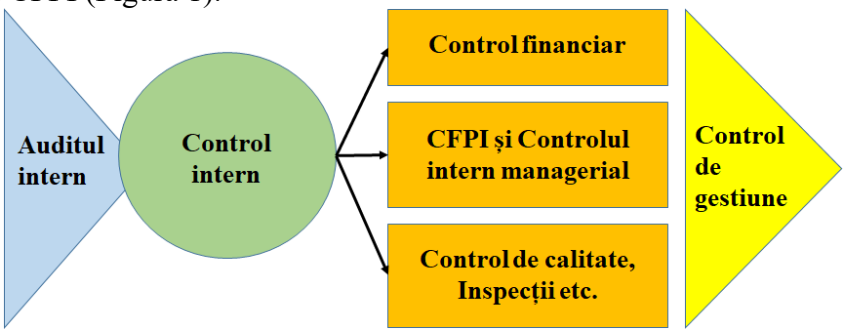

Figura 1. Tipologia formelor de control
Sursa: [7]

Cercetătorul Marina Cheleș menționează: „auditul intern reprezintă o activitate independentă şi obiectivă care le oferă managerilor asigurare şi consultanță, desfășurată pentru a îmbunătăți activitatea entității publice" [2].

Auditul intern este menit să ajute „entitatea publică în îndeplinirea obiectivelor sale printr-o abordare sistematică şi metodică, evaluând şi îmbunătățind eficacitatea proceselor de management al riscului, control și guvernanță" [5].

Standardele naționale de control intern din sectorul public [6] stabilesc următoarele obiective:

- Stabilirea cadrului de referință pe baza căruia se evaluează activitatea de audit intern.
- Stimularea îmbunătățirii proceselor și operațiunilor entității publice.
- Furnizarea cadrului general de realizare și susținere a unei game largi de activități de audit intern care generează o valoare adăugată.

Rolul auditului constă în implicarea elementelor principale de evaluare și îmbunătățire a proceselor de management al riscului, control și guvernanță. Pentru aceasta, auditorii folosesc instrumente precum auditul financiar, auditul de performanță și serviciile de investigație și consiliere [4].

Auditul intern are următoarele forme:

- Auditul intern efectuat de subdiviziunea instituită în structura entității publice.
- Auditul intern prin asociere, care este desfășurat în baza unui acord de asociere încheiat între două sau mai multe entităţi publice cooperante.
- Auditul intern pe bază de contract, care este efectuată de către o persoană juridică sau fizică cu competențe în domeniul auditului intern contractată de către entitatea publică.

Activitatea de audit intern prevede următoarele tipuri de misiuni de audit:

a) *Misiunile de asigurare* prevăd o analiză obiectivă a probelor de către auditorul intern pentru a formula opinii şi concluzii cu privire la un sistem, la o activitate sau la un proces din cadrul entității publice auditate, inclusiv și a celor din activitatea de turism.

b) *Misiunile de consiliere* au un caracter de consultare şi se desfășoară la solicitarea beneficiarului misiunii, cu acordul managerului entităţii publice și turistice.

Desfășurarea auditului intern se bazează pe anumite principii: independentă; integritate; obiectivitate; competenţă profesională; confidențialitate.

Concluzii. Auditul intern al entităților publice reprezintă o evaluare obiectivă și o opinie asupra adecvării și eficacității generale a cadrului de guvernanță, management al riscului și control al instituției (organizației). Acesta face parte din sistemul de control financiar public intern. Implementarea auditului intern în instituțiile publice din Republica Moldova este desfășurată sub incidența integrării europene, perfecționării sistemului de finanțe publice și ajustării legislației financiare. Fiind bazată pe anumite obiective și principii, acest proces ia anumite forme specifice.

Bibliografie:

1. Acord de asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte din 27.06.2014 (Publicat la 18.07.2014 în Monitorul Oficial nr.185-199/442)
2. CHELEȘ, Marina. Controlul financiar public intern – pârghie importantă în gestiunea eficientă a finanțelor publice, Conferința "Analele ştiinţifice ale USM. Științe ale naturii și exacte. Științe economice", Chișinău, Moldova, 26 septembrie 2016, p. 109-113, ISBN: 978-9975-71-682-6, ISSN: 1857-2588
3. Controlul Financiar Public Intern, https://www.mf.gov.md/ro/content/controlul-financiar-public-intern. Vizualizat la 05.12.2022.
4. Internal audit in the public sector, https://www2.deloitte.com/iq/en/pages/about-deloitte/articles/deloittemepov4/mepov4-internal-audit-in-the-public-sector.html. Vizualizat la 06.12.2022.
5. Legea Nr. 229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern (Publicată la 26.11.2010 în Monitorul Oficial Nr. 231-234 art. 730)
6. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.189 din 05.11.2015 cu privire la aprobarea Standardelor naţionale de control intern în sectorul public (Publicat la 11.12.2015 în Monitorul Oficial Nr. 332-339)
7. ROTARU, Daria; MIHAILA, Svetlana; RAVDAN, Alisie Gabriela; Exigențe privind controlul financiar în contextul implementării IFRS de către entitățile autohtone, https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/545/Rotaru_D_Mihaila_S_Ravdan_A-G_con_15.03.19.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Vizualizat la 03.12.2022.

Autor corespondent:
Enachi Marcela, *mail: marcela.enachi@gmail.com*
Buzilă Liliana, *mail: lilabuzi@gmail.com*